

Notulen Informatiebijeenkomst Noord IV

25 juni 2025, locatie: Studio2 Meppel

Aanwezig

- Bewoners vanuit Noord IV
- Wethouder Peterson van de gemeente Meppel
- Ambtelijke ondersteuning van de gemeente Meppel
- Enexis
- TenneT
- Waterschap Drents Overijsselse Delta

Verwelkoming en opening

- Wethouder Peterson opent de avond.
- Opmerking vanuit de zaal: met het rondsturen van de agenda was de locatie van de bijeenkomst nog onbekend. Na vaststellen locatie is het bericht met de informatiegegevens over de locatie niet bij alle genodigden of aanmeldingen terecht gekomen. Verzoek aan de gemeente om hier in het vervolg nauwkeuriger mee om te gaan. De wethouder heeft toegezegd hieraan gehoor te geven.

Terugkoppeling vorige bijeenkomst

- Er zijn notulen gemaakt van de vorige bijeenkomst, de belangrijkste punten hiervan staan in de presentatie.
- Op de vorige notulen is een reactie met aanvullingen geweest vanuit bewoner. Verslag met reactie is niet bij allemaal bekend, deze worden opnieuw rondgestuurd.
- Van deze bijeenkomst worden ook notulen gemaakt en gedeeld.

Presentatie bedrijventerrein

- Elke gemeente moet aan de slag met een omgevingsplan. Dit moet gebeuren voor januari 2032. Na Binnenstad-Centrumschil zijn nu de industrie- en bedrijventerreinen aan de beurt. Met de wijziging van het omgevingsplan voor de industrie- en bedrijventerreinen wordt ook Noord IV opgenomen. Het gaat hierbij enkel om het te realiseren bedrijventerrein, niet om het gehele gebied Noord IV.
- Op 24 april jl. is door de raad de omgevingsvisie vastgesteld, met een gemeente brede visie op de fysieke leefomgeving. Hierin staat opgenomen dat de gemeente een bedrijventerrein in combinatie met windenergie en de wateropgave wil realiseren in een deel van Noord IV.
- Het zoekgebied is bruto 80 hectare, er moet een terrein komen van ongeveer 40 hectare bruto, dat is inclusief wegen, water en groen behorend bij het bedrijventerrein. Hiervoor wordt ook een milieueffectrapport (MER) opgesteld en worden onderzoeken uitgevoerd. Daarnaast is er continu afstemming met de andere opgaven in het gebied. Waar mogelijk wordt er zoveel mogelijk gecombineerd en geclusterd, bijvoorbeeld windmolens en water vlak bij het bedrijventerrein. Zo wordt de totale opgave zo klein mogelijk gehouden.
- Op de PowerPoint staat een paars gebied. Dit gebied is ook als enige zoekgebied opgenomen in de omgevingsvisie.
- Het proces:

- Nota van uitgangspunten (gemeenteraad): 19 juni 2025
- Notitie reikwijdte en detailniveau: vanaf begin juli 2025 ter inzage
- Ontwerp-omgevingsplan en Milieueffectrapport: voorjaar 2026
- Vaststelling omgevingsplan (gemeenteraad): september 2026
- De notitie reikwijdte en detailniveau beschrijft de onderzoeksopzet en reikwijdte van het MER. Deze wordt gepubliceerd via het gemeenteblad en <https://www.officielebekendmakingen.nl/>. Hierop kunnen zienswijzen worden ingediend vanaf eerste week juli. Hij is wel al openbaar. Deze notitie is een planbeschrijving van hoe de MER uitgevoerd gaat worden.
 - De NRD wordt uiterlijk 27 juni nagestuurd door de gemeente. Dit is reeds opgepakt.

Vraag	Antwoord
Er staat een paars gebied, kan het bedrijventerrein daar ook nog buiten vallen?	Nee
Hoe zit het met de hectares? Het was origineel was het 35 bruto en 17 aangekocht.	80 hectare is zoekgebied, hiervan wordt slechts 40 hectare daadwerkelijk een terrein inclusief wegen, groen en water, niet zijnde de wateropgave van het waterschap.
Zijn de hectares inclusief of exclusief wateropgave?	Exclusief
De wethouder heeft tijdens het proces rondom themapark gezegd dat het themapark was of bedrijventerrein, er is tot 2035 genoeg ruimte op de huidige bedrijventerreinen, én eerst moet Noord III gerealiseerd worden. Er staat nu iets anders op de PowerPoint.	In de structuurvisie, voorafgaand aan de omgevingsvisie, was er nog voorkeur aan themapark met terugvaloptie bedrijventerrein. Nu het themapark niet doorgaat is de gemeente bezig met de terugvaloptie (waaronder een bedrijventerrein). Voordat Noord III volledig is benut, zullen er geen uitgiffen plaatsvinden in Noord IV. In Noord III is de gemeente ook zelf grondeigenaar. Daarnaast nemen de ruimtelijke procedures veel tijd in beslag.
Waarop is de 40 hectare die gewenst zijn gebaseerd?	Dit komt uit een onderzoek dat uitgevoerd is door de gemeente Meppel. Hierin is gekeken wat er tegen 2040/2050 nodig is aan bedrijventerrein. Naar verwachting komen we pas rond 2032/2034 toe aan Noord IV als bedrijventerrein. Daarnaast legt de wethouder uit dat het uitgifteprotocol hoogstwaarschijnlijk anders zal zijn. Er wordt beter gekeken naar welke bedrijven gewenst zijn en wat past binnen het gebied.
De gemeente wilde eerst een themapark, nu wil de gemeente toch een	In de structuurvisie, voorafgaand aan de omgevingsvisie, was er nog voorkeur aan

<p>bedrijventerrein. Het gebied is nu ook al hoogwaardig.</p>	<p>themapark met terugvaloptie bedrijventerrein. Nu het themapark niet door gaat gaan we bezig met een bedrijventerrein. Zo heeft de raad dit destijds ook vastgesteld.</p> <p>Daar komt nu wel bij dat Noordpoort eerst bedrijventerrein was, en dat bedrijven daar nu verplaatst moeten worden vanwege de te realiseren woonwijk.</p>
<p>Waar was anders een bedrijventerrein gekomen?</p>	<p>Dat had dan onderzocht moeten worden. Dat is niet onderzocht. In de media zijn geruchten geweest over een Oevers S, maar daar heeft de gemeente geen onderzoek naar gedaan en is ook niet opgenomen in de Omgevingsvisie.</p>
<p>Kan er ook nog uit het MER komen dat het effect op natuur te groot is en een bedrijventerrein niet wenselijk is?</p>	<p>Er moet wel een goede onderbouwing zijn voor de raad om het omgevingsplan te wijzigen en een bedrijventerrein te realiseren. Het MER wordt ook gecontroleerd door de Commissie-m.e.r. Dit is een onafhankelijke commissie die het MER onafhankelijk doorlicht. Dit rapport wordt ook vanuit de commissie direct doorgestuurd aan de gemeenteraad en wordt openbaar. Daar komt ook nog de vraag rondom stikstof bij. Dit kan leiden tot faseringen of aanpassingen i.v.m. vergunningen.</p>

Presentatie waterschap

- Het waterschap verteld over de wateropgave rond de Oude Vaart. Eén van de taken waar het waterschap voor staat is de Kaderrichtlijn Water, dit is Europese wetgeving. De Oude vaart valt ook onder deze doelstelling.
- De Oude Vaart komt uit een groot gebied tot afstroom, vanaf Beilen/Westerbork. Het gehele stuk Oude Vaart is aangewezen als KRW-lichaam.
- De Oude Vaart is in het verleden ooit rechtgetrokken, om het water sneller af te laten voeren. Wanneer er geen pieken zijn van hoogwater is het wenselijker dat het water langer in een gebied blijft staan. Daarnaast moet ook de ecologische waarde rondom de vaart verbeterd worden.
- Per onderdeel van de Oude Vaart (bovenstroom, middenstroom en onderstroom) zijn er verschillende doelen. Rondom Meppel is er sprake van een 'flessenhals' effect. Door in de bovenstroom meer water vast te houden probeert het waterschap dat te voorkomen. Maar ook rondom Meppel zelf moeten aanpassingen gedaan worden, bijvoorbeeld rondom de stuwen waar meer vispassages gerealiseerd moeten worden.

- Het waterschap is net begonnen met het project rondom de Oude Vaart, het gaat dus ook nog wel even duren voordat alles gerealiseerd is. De officiële deadline is 31 december 2027, maar dat het waterschap niet halen. Uitvoering is realistischer in 2028. Daarbij komt ook nu de vraag van stikstof weer om de hoek, en of de realisatie wel zoals gepland kan verlopen.
- Wat er echt in Meppel moet gebeuren moet nog bepaald worden. Pas volgend jaar wordt er 'geschetst, gerekend en getekend'. Het blijft wel hoe dan ook stromend water. Het belangrijkste is dat er logische plekken gezocht worden voor oplossingen. Er moet in ieder geval gewerkt worden aan de vispasseerbaarheid van de aanwezige stuwen.
- Het waterschap is goed op de hoogte van de verschillende opgaven in het gebied. Peter Brokke is hier de projectleider van.

Vraag	Antwoord
Die drie rode stipjes bij Uffelte, is dat waar het waterverval 4 meter is?	Ja, dat klopt.
Het gaat nu over Noord IV, maar gaat het ook over een groter gebied?	Het gaat over een groot gebied tot aan Beilen, waaronder Noord IV.
Het stoort dat er gesproken wordt over water verlagen, verbreden, etc. Dit speelt al sinds de vorige watersnood (1998), en toen is er al geconcludeerd dat er van alles niet mogelijk is. Moet het dan nu in 2 jaar opeens opgelost worden?	U heeft gelijk, het systeem werkt in principe goed zoals het is. Maar vanuit de wetgeving zijn we nu wel gedwongen om te kijken welke maatregelen wel mogelijk zijn. Met name bij de stuwen kijken we in de breedte wat er mogelijk is.
Het moet wel realistisch zijn dat deze wateropgave landt in Noord IV, niet alleen omdat het een voorkeursgebied is van een bedrijventerrein.	Klopt, daarom kijken we ook over het gehele stroomgebied van de Oude Vaart.
Is de volgorde van opgaven in het gebied dan wel juist? Moet niet eerst de wateropgave duidelijk zijn voordat je een bedrijventerrein kan uitwerken?	Het is inderdaad belangrijk dat de volgorde van de opgaven goed geregeld wordt. Daarom hebben de verschillende partijen in het gebied regelmatig afstemming.
De Oude Vaart was vroeger een meanderende rivier. Hierdoor is ook de grondslag van het gebied heel anders. Anders kan je voor 'leuke' verrassingen komen te staan. Hier moet je heel voorzichtig mee zijn.	Klopt, daar moet inderdaad grondig onderzoek naar gedaan worden.
U zegt dat je niet in de weg gaat zitten voor de wateropgave, maar Noord III was beter geweest voor watergebied.	Klopt, maar hier zijn we ingehaald door de planvorming van de KRW terwijl de plannen voor Noord III al vast lagen.

Presentatie windenergie

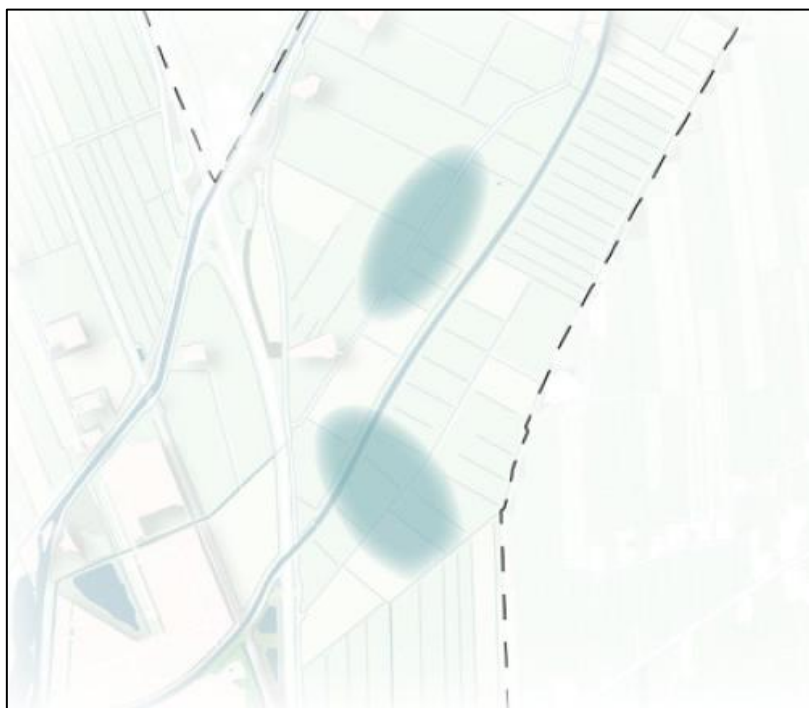
- Er wordt toegelicht welke besluiten de afgelopen jaren zijn genomen rondom het onderwerp windenergie.
- Sinds de vorige bijeenkomst zijn er geen nieuwe besluiten geweest.

- Meppel is nu bezig met een locatieonderzoek waarbij ook wordt gekeken naar de inpassing van windturbines met de andere opgaven in Noord IV. Voornemen is om in Q3 hiervan resultaat te hebben.
- In de verkenning met de samenwerking buurgemeenten en provincie Drenthe wordt er nu gewerkt aan een plan van aanpak windenergie met routekaart. Er wordt gekeken hoe de planning en aanpak gestroomlijnd kan worden tussen de verschillende gemeenten. Ook om de inwoners niet te overspoelen met verschillende partijen en informatie. Elke gemeente doorloopt ook een individueel spoor.
- Er is op 13 mei 2025 een bijeenkomst geweest vanuit de samenwerking voor ketenpartners en stakeholders. Om Noord IV hierbij te kunnen betrekken zijn er 3 inwoners van Noord IV aangesloten.

Vraag	Antwoord
Geldt het dat in de Wolden ook geen nieuwe besluiten zijn genomen?	In De Wolden is in september '24 besloten om een verkenning naar de mogelijkheden voor windenergie te doorlopen. Tot op heden zijn hier zijn geen nieuwe besluiten uit voort gekomen van hun gemeenteraad. Hier kan Meppel verder ook niets over zeggen. Meppel is met de omgevingsvisie planologisch een stap verder dan De Wolden. Wel heeft het college van gemeente De Wolden besloten om van start te gaan met een participatieproces. Meer informatie hierover vindt u op www.dewoldengeeftenergie.nl/windenergie
Kan het niet gebeuren dat als De Wolden het niet haalt dat het dan in Meppel komt?	Nee, iedere gemeente heeft haar eigen RES-bod gedaan en het realiseren hiervan is al lastig genoeg.
Zou het niet beter zijn om op grensgebieden te bundelen en dan minder windmolens nodig te hebben?	Dat is een mogelijkheid, daarom is er een samenwerking tussen de gemeenten om te verkennen of een toekomstige samenwerking hierin mogelijk is.
Waarom wordt er gekeken naar windenergie en niet naar alternatieven? Kan het niet zonder windenergie?	Met het vaststellen van de RES 1.0 heeft de gemeenteraad besloten om windenergie te realiseren. Dit is ook vastgesteld in onze omgevingsvisie. In het onderzoek van de RES-Drenthe is vastgesteld welke mogelijkheden nu de meeste kansen hebben om gerealiseerd te kunnen worden.
Er wordt aandacht gevraagd voor leefbaarzuiddrenthe.nl; hierin worden alternatieven genoemd. Er wordt een beroep gedaan op de gemeente om dit goed te bekijken. Kan er ook niet gecombineerd worden met de stuwen?	Deze is bij de gemeente bekend.

Op het kaartje staan blauwe gebieden, hoe zijn deze ontstaan?	Voor het omgevingsprogramma Noord IV is een MER uitgevoerd, deze gebieden kwamen daaruit voor als zoekgebieden voor windmolens naast het bedrijventerrein. Hierin zijn onder andere belemmeringen, zoals woningen, meegenomen.
Heeft de provincie niet een cluster eis van 3?	Nee, de provincie Drenthe heeft geen cluster eis. In de provincie Overijssel is dit wel het geval (daar is het per 4 windmolens).
Is het niet logischer dat je aan de westkant staan vanwege de windrichting?	Dat zou kunnen. Dit betreft een technisch aspect, maar is niet doorslaggevend.
Maar, die molens zullen nooit buiten Noord IV komen?	Op dit moment wordt er voor de RES-opgave 1.0 gefocust op Noord IV. Uitsluiten kunnen we nooit.
Er zijn ook commerciële bedrijven die iets willen tussen Meppel en Nijeveen, zie Meppeler courant. Gaat de gemeente hier ook mee in zee?	Nee, de gemeente heeft hier geen contact mee en ook geen overeenkomst met een commercieel bedrijf.

- Onduidelijkheid over de kaart met daarin de zoekgebieden voor windenergie in Noord IV. Deze staan weergegeven in de omgevingsvisie van de gemeente Meppel, die te vinden is via: [Gemeentebld 2025, 229653 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#) . Op kaart 8 in paragraaf 2.1 staat het toekomstbeeld voor de energietransitie met de kansrijke gebieden voor windenergie. In paragraaf 7.6 staat een detaillering van het ontwikkelingsgebied Noord IV beschreven met daarin de zoekgebieden waarop in eerste instantie gefocust wordt.

Presentatie TenneT

- TenneT is verantwoordelijk voor het bovenregionale stroomnet (hoogspanning) en staat op dit moment voor de opgave om de landelijk de netcongestie op te lossen.
- De hoogspanningsstations in Steenwijk en Meppel Noord III worden gekoppeld aan Zwolle om het net te verzwaren.
- Meppel Noord III een nieuw station. Dit station komt in de onderste hoek van Noord III. Voorkeur om te bouwen op afstand van bewoning en dichterbij bedrijven. Daar waar wordt zoveel mogelijk 110kV-kabels onder de grond gelegd.
- Voor het station moet een inlissing komen op een bovengrondse lijn (mast 18). Hiervoor wordt nu een veld- en bodemonderzoek gedaan. Dit is een los project naast het te realiseren nieuwe hoogspanningsstation.
- Bij het hoogspanningsstation wordt ook een middenspanningstation van Enexis gebouwd en op aangesloten. Dit wordt gezamenlijk ingepast op Noord III.
- Hoe ziet een opstijgpunt eruit? De kabel komt vanuit de grond en die komt weer bovengronds omhoog en wordt 'ingelust' in de lijn. Dit is de bestaande lijn in gebied zuidelijk van Noord IV, richting Zwartsluis. Dus er komt zowel een ondergrondse kabel richting Zwolle en Steenwijk en er wordt een bovengronds verbinding gemaakt op de bestaande lijn naar Zwartsluis. Dit wordt gedaan om deelnetten te creëren. Voordeel van deelnetten is ten eerste bij stroomuitval wordt een kleiner gebied geraakt en ten tweede kan de stroom beter verdeeld worden van hoog naar laag vermogen, dus er kan meer vervoerd worden, link: [Website Drents Overijsselse Netversterking](#) [Website Meppel Noord](#)
- In 2026 start de realisatie van het station op Noord III, de grond wordt nu bouwrijp gemaakt. Het traject over het kabeltracé tussen Steenwijk en Zwolle is een langer traject, zowel in de tijd als in de lengte in km. Pas eind dit jaar wordt een definitieve keuze gemaakt voor een voorkeurstracé. Met in 2027 een projectbesluit door de provincie Overijssel.
- Drenthe is één van de eerste provincies waarbij de netcongestie voor afname onder controle is. Met stikstofvergunningen komt weer hetzelfde probleem om de hoek. We zetten zoveel mogelijk elektrisch materieel in.

Vraag	Antwoord
Dat opstijgpunt voelt wel als een verlenging van bedrijventerrein Noord IV.	Dat staat er helemaal los van. De bovengrondse hoogspanningsverbinding verdwijnt vanaf mast 18 naar Steenwijk. Wel zal de nieuwe ondergrondse kabel moeten aantakken op het bestaande gedeelte dat bovengronds blijft (richting Zwartsluis)
Maar, je kan over zo'n kabel niet bouwen, Maar daar staat wel een industrieterrein overheen getekend. Hoe zit dat?	Ja, hier zit wel een belemmerende zone omheen. Je kan hier wel de parkeerplaatsen of groene structuur van je terrein realiseren.
Waarom ga je ondergronds en niet bovengronds over de snelweg?	Dit is een hele technische vraag, maar het korte antwoord is dat ondergronds wenselijker is vanuit zichtbeelden en

	TenneT probeert zoveel mogelijk kabels van 110kV ondergronds te brengen.
Wat nu boven de grond blijft, wordt de spanning daar nog hoger?	Nee, hier kan niet meer doorheen dan nu gebeurt. Er is geen opwaardering meer mogelijk voor die lijn. Mocht dat in de toekomst toch anders zijn vanwege meer technische mogelijkheden dan komen we natuurlijk weer langs als we dat van plan zijn.
Wat is de zwarte stippellijn naast de lijn van de inlusing?	Dit is het voorkeurstracé richting Steenwijk (noordelijk) en richting Zwolle (zuidoost). Die zijn we nu aan het optimaliseren n.a.v. inbreng van inwoners en belanghebbenden. Het voorkeursalternatief staat ook op de website Kabels , hier kan je via de projectatlas West met je postcode ook zien hoe die nu loopt. Maar, als u nog nooit van de kabel hebt gehoord, komen we waarschijnlijk niet bij u op het perceel. Voor de inlusing komt nog een procedure in het omgevingsplan. Er komt nu eerst een reactie op de zienswijzen, dan wordt de procedure van het projectbesluit gestart en volgt weer de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen, op het ontwerpprojectbesluit.
Maar dan moet je dus toch ook weten wat water, bedrijven en wind wil? Ook qua locaties?	Ja, dit klopt. Daarom zijn de verschillende organisaties die aan de lat staan voor de opgaven met elkaar in contact en betrekken elkaar wanneer nodig.
Maar, de blauwe lijn is wel al definitief?	Nee, dit is wat Tenneset nu in gedachten heeft, maar de procedure moet nog worden doorlopen. Er wordt nog niet geboord, alleen onderzoek gedaan naar de bodem. Ook binnen de bandbreedte van 50 meter in de zwarte lijn moet nog veld- en bodemonderzoek worden gedaan.

- Het contact e-mailadres voor vragen over de werkzaamheden rondom de Drents Overijsselse Netversterking is: don@tennet.eu

Presentatie Enexis

- Enexis gaat op Noord III een MS-station bouwen tegen het nieuwe HS-station aan. De huidige planning van het HS/MS station staat op de site van Tenneset: <https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/drenthe/hoogspanningsstation-meppel-noord>
- De bouw van het station is afgerond in 2028. Het station wordt in 2031 aangesloten op Zwolle-Steenwijk.

- Daarnaast loopt er ook een buurtaanpak door heel Meppel. Het bestaande net in de wijk/ buurt wordt aangepakt om netcongestie aan te pakken. Voor Noord IV geldt dat in de aankomende twee jaar Enexis aan de slag gaat om de spanningsklachten aan te pakken en het net te verzwaren.
- Er komen ook nieuwe middenspanningstations in Meppel. Deze stations voeden buurten, dorpen en bedrijventerreinen. De rode en blauwe cirkels op de kaart zijn al bekend bij de gemeente. De roze cirkel geeft aan dat bij een nieuw bedrijventerrein in Noord IV ook een middenspanningstation hoort te komen. Als Enexis nog niet de juiste stations en kabels heeft aangelegd kan het bedrijventerrein niet worden voorzien van stroom en kan de bouw van panden ook niet starten.

Vraag	Antwoord
Wanneer is het stroomnet up-to-date en netcongestie vrij?	Wanneer de netcongestie is opgelost hangt van veel factoren af, daarom kan er helaas niet één datum genoemd worden.
Dus het kan nog wel eens tot 2035 duren voordat dit opgelost is?	De netcongestie voor grootverbruik aansluitingen gaat nog een langere tijd duren. Zodra hier meer over bekend is wordt dit aangegeven in de capaciteitskaart van NetbeheerNederland: https://data.partnersinenergie.nl/capaciteitskaart/totaal/afname
Je kan dus ook geen windmolens realiseren totdat het net op orde is? Is dan een energiecentrale niet logischer?	In de langetermijnplannen en prognoses van Enexis wordt rekening gehouden met de RES-ambities van de RES-regio's. Enexis, als netbeheerder, moet deze ambities ondersteunen door ervoor te zorgen dat het elektriciteitsnetwerk kan voldoen aan de groeiende vraag naar duurzame energieoplossingen zoals zonne- en windenergie. De beslissing om kernenergie toe te passen in ons landelijke elektriciteitsnet (HS-net) wordt genomen door de landelijke politiek. Enexis is als regionale netbeheerder verantwoordelijk voor het faciliteren van deze keuzes, zodat ze binnen het net passen. Enexis zelf bepaalt deze keuzes niet. Dit geldt zowel voor de RES-ambities als voor kernenergie.
Er wordt hier dus nu gebouwd voor windenergie?	Nee de werkzaamheden aangegeven met de paarse kleur zijn om de spanningsklachten op te lossen in het bestaande net.

Ik hoor tussen regels door dat Meppel een aanvraag heeft gedaan voor de RES-opgave. Klopt dit?	Nee, Meppel heeft geen aanvraag gedaan voor een netaansluiting specifiek voor de RES-opgave. Maar de -opgaven van alle RES-regio's, dus ook van Drenthe, zijn bekend bij de netbeheerders. Het bod is bekend, en daar wordt het net al op ingericht door TenneT en Enexis.
--	--

Open gesprek en afronding

- De inhoudelijke presentaties zijn klaar en de avond wordt afgerond. Er wordt benadrukt dat er verschillende trajecten lopen met ieder ook een apart spoor, daar waar mogelijk worden bijeenkomsten en participatie gezamenlijk opgepakt.
- Vraag wordt bij de bewoners neergelegd of er behoefte is om dit soort avonden twee keer per jaar te blijven organiseren. Hier wordt mee ingestemd.

Vraag	Antwoord
Worden de belangen van de inwoners op deze manier goed genoeg meegenomen? Is er met deze avonden genoeg inspraak vanuit inwoners? Ervaring is dat er vanavond veel zenden was.	Het is vanavond een informatiebijeenkomst. Bij participatie bijeenkomsten is hier een grotere focus op en we zullen in het vervolg hier rekening mee houden.
Hoe wordt omgegaan met de behoeften van defensie?	Er is contact met defensie en op dit moment zijn er geen belemmeringen voor de ontwikkelingen in Noord IV door defensie.